

מאימתי פרק ראשון תענית

תורה אור השלם

1. הרעיון שמיים ממעל ושחקים יורדו צדק תפוח ארץ ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד אני ה' בראתיו ישרויה מה ה' צדק ה' ארץ שקט שבית ועקבו.
2. רצית ה' ארץ שקט כהיום הזה.
3. ואתה תשמע השמים וקולתה לחטאת עמך ישראל והשבתם אל הארצה אשר נתת לאבותם.
4. עיה גם הם יגזלו מימי שלג שאול חטאה איוב כה יט עבדתיך.
5. ונתת אף ה' כבס וצער את השמים ולא יצוה קטר והאנחה לא תחן את יבולה ואתם מותרים מעל הארץ ועובדי אלה ה' נתן לכם ובריתם אף ה' רוח צפח תחולל גשם ופנים נועמים לשון משיכי כל רובים פתחו וקבעו שמים ופלו כה יקבעו שמים ומלוקש לוא יהיה ומצת אשך ונה יהיה לך מנצח הבלום ישריה גג ה' הנו איש רשע בפניו וישך הוא יכן דרכו.
6. משיכי כל כה מי תחבב ומי יודע פשר דבר חכמה קנו חזיר קני ועו פניו ישגאו קהלת ה' כה בעצלותי עיך המקרה ובשפלות ידך ידלק בתי קהלת ה' כה וראו פני דוד מטרך והעמידו לפני הבקו והעריץ אתו הדין על פי אשר תשי ה' הגור ישריעו מבקו.
7. ויקרא בו ה' עולותי עינים רבובי המהלך על כפי תהלים קג טו ועתה לא ראו אור כהיר הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם.
8. איוב לו כה כי מצה ותקד אור ודרך חיים תובחתי משיכי כל ה' על כפי כה אור ויעו עליה כבפניו.
9. ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל אלהים בחונקת וישבו איש מדרבו הרעה וטן החמס אשר כבפניו.
10. יונה ג ה' אף כרי ישריע עב יפיעו אור.
11. איוב לו יא ואתה אל תתפלל תשא בעדס רעה והפלה ואל תפגע בי כי אנייני שמע אתך ישריהו טו ודוא לא פנים קלקל ותחלים יגבר ויתרון הכשיר חכמה קהלת ה'

מסורת הש"ס

א (ט) חמס לג' (ו) מנהל ה' א (ט) וקתנן ת נכרת סי: טיבה די משהרין לה: (ד) חמס: שמש, (ה) וילי סתרי: (ו) וקלקל (ו) וילי כהיין שפלות ולי עיר משרשי כהמל' (ח) ולינו לו: (ט) וכהנה של פסח:

הגהות הב"ח

(ב) גביא גדול יום הגשמים כיום שנגלה ס"א מיום: (ג) אם יוגל את השמים ולא יהיה מטר ולא תהיה ריע ואלתנאם: (ד) ארץ רה שגאמר כה ומהפסד בו הקהים ויתנו שמים חלית ויכ כה ה' ח' וספריה נכרו גדול יום הגשמים מיום שנגלה ה' מתל ומכרית ממה שגמית שמים אלמם גדול מיום: (ה) ר' אפי' סי המלקך (ו) ר' כהי. ר' ל' ל' שני ר' חייבו אף כה בר שם אלא המחוטט על הנגסית המלך יפיע עק מטר של חמס:

רבינו חננאל

(למה) אין הגשמים יורדין במילים אלא אם כן מחלי עיניהם של ישראל. שנאמר בירמיה ארץ וגו' נשאת עין עמך וגו' ואתה תשמע השמים וסלחת לחטאת עבדין ומפן ישראל כי תורם את הדך הנוכח אשר יכלי כה נתת מטר על ארץ אשר נתת לעמך לרחוקה. אין הגשמים נעשרים אלא אם כן מתחייבו שונאי ישראל כליה בו. או בשביל הרובם ומעשרות ובשביל מספרו הרך. ושבביל עזי עיני. וכל מי שיש לו עזות פנים ודאי נכשל בכבירה. ומותר לקרואו רשע. שנאמר הנה איש רשע בפניו. ומותר לשנאתו (שנאמר) ועו פניו ישונה. לא תקרי ישונה אלא ישנה. אין הגשמים נעצרים אלא בעין גול. שאומר על כפי סבה אור. ואין כפי אלא גול. שנאמר וכן החמס אשר כבשילו ישראל שמעוהם מקולקל. (שנאמר) והוא לא פנים קלקל.

רבינו גרשום

נפסלין בחמסית הדעת. כלומר מפסדין בשאין משמירין. אלא בראתיו. דהיינו בבית עולם. צריחי אחספ בימות החמה. היינו תרומת המעשרות. שאומר ומצח. שהוא עז פנים. מיד אשה ונה היה לך. ועיו פניו. שמעיו פניו. וישנא. ויכן. שאינו נותן מטר. בהרים גרודים. וכ"ש בהרים גרודים. וכ"ש היבא והכשרו משיהם מעיקרא. דהיינו יתרון הכשר.

אי הווי סנו. אוחס נאים שהם חמסים: עפי הוי גמירי. שאי אפשר לנאח להשפיל דעמו ונא לדי שמה: **כתיבא הדעת.** שחם לא ישמרו יפה יהו נשפין או נפל לתוכן דבר מאוס ונפסלי מלשמות בדבר קל יותר משמן ודכש שמתוך שהן עבים נפה הפסלות למעלה ואפשר אדם נוטל העליון וזורקו לתוך והתחתון כה ונקי מה שאין כה במשקל לול שאינו עב קלי"ד בלע"ז: **כתיבא הדעת.** חם אינו מחוסר תמיד: **שנאמר הרעיו** שמים ממעל ושחקים יורדו לך תפוח ארץ ויפרו ישע וצדקה פתח יחד **אני ה' בראתיו בראתים לא נאמר.** דמשמע אשחקים יורדו קאי אלא אני ה' בראתיו לטול ומטר שמע מינה שמשמח ומתפאח (א) הקב"ה במטר השמים: **ישעו פרה ורבה בו.** מלוי זכות נכנסין לפניו ביום הגשמים שנוכרי לישועה מתוך שעת רצון הוא. לישעא דקרא ויפרו ישע ולימתי בזמן שהשחקים יורדו דק: **רליס ה' ארלך.** נמים: **שגאח עון עמך.** מיד: ה"ג א"ל **מר ועירי מדיהבה לרכינא כו.** ועירי סחס היה מן הכלשונים ורכינא סוף הוראה ולא ראו זה את זה: **ואסע פשמע השמים וגו'.** ואומר ונתת מטר על ארלך בתפלה שלמה: **איה גם חום יגולו מימי שלג.** כשהיה גם חום גולין מימות השלג שאין יורדין מטר כמשפטם בידוע ששאל חטאו: **ולא יפיה מער.** וסמך ליה ואלתנאם: **איה דריש לשון זויר.** דכריס שזימתי אחספ בימות החמה מרומות ומעשרות גולו מימי שלג את המטר: **רוח לפון סחולל גשם ופנים נועמים לשון שקר.** סחולל מחולל כמול לא יחל דכרי (במדבר ל). כלאמרי בימות (דף עב.) לדוח לפון כדור הוא ונובל אורה לעולם. מה שגשמים נעצרים ופנים נועמים שגרוה הקב"ה שאינו מניח מטר לעולם מפני לשון שקר רכילות. ופשת המקרא כסס שרות לפון מחולל גשם כך פנים נועמים מפני לשון שקר: **וימנעו רכיבוס.** משום דמאנת הכלס שהיה כך עזות: **היה.** משמע כבר נכשל: **העו איש.** שיש בו עזות פנים אמור לו רשע בפניו ואין זו משום מלקות כלאמרי במסכת קדושין (דף כה). ומשום דכר זה בגלגל מותר לקרותו רשע: **מוסר לשאוסו.** אע"ג דכתיב (א) והנהת לרעך כמוך: ועו פניו ישנא. ועו כתיב חסר ו' מי שהוא עז פנים ישנא כשו"א: **יפך.** כמו שאין בו כח להוריד טל ומטר: **ועסה לא רח אור.** מפני שלא ראו אור של מורה: **אפילו כששמים כהורין.** כמו כהרת. מומרר בעבים ורואה להוריד גשמים רוח עברה ותטהרם מסורת העבים: (ו) המלאך אף נביא שמו יפיע עני אורו גשם שלו: **וילו.** הקדוש ברוך הוא: **עליה.** על הגשם שמרד: **כמפניו.** כשיפלה עליה כמו ולא תפגע בני: **קהה ככרול.** כמו הקפה את שינוי: **וכישי** ויתרון הכשיר והימן שהכשיר לחכמה אס הכשירו מעשהו מתחילה שיבואו הגשמים יומר מבחילי יגבר שהן מגביירין חילים ועומדין בתפלה בזמן שקלקלו: **שלמורו**

מסורת העבים: (ו) המלאך אף נביא שמו יפיע עני אורו גשם שלו: וילו. הקדוש ברוך הוא: עליה. על הגשם שמרד: כמפניו. כשיפלה עליה כמו ולא תפגע בני: קהה ככרול. כמו הקפה את שינוי: וכישי ויתרון הכשיר והימן שהכשיר לחכמה אס הכשירו מעשהו מתחילה שיבואו הגשמים יומר מבחילי יגבר שהן מגביירין חילים ועומדין בתפלה בזמן שקלקלו: שלמורו

מסורת העבים: (ו) המלאך אף נביא שמו יפיע עני אורו גשם שלו: וילו. הקדוש ברוך הוא: עליה. על הגשם שמרד: כמפניו. כשיפלה עליה כמו ולא תפגע בני: קהה ככרול. כמו הקפה את שינוי: וכישי ויתרון הכשיר והימן שהכשיר לחכמה אס הכשירו מעשהו מתחילה שיבואו הגשמים יומר מבחילי יגבר שהן מגביירין חילים ועומדין בתפלה בזמן שקלקלו: שלמורו